

Onderzoek naar overwinterende ganzen in de Oostkustpolders kadert in het Europees onderzoeksproject 'Fragile'

FOTO: KLEINE RIETGANS, THIERRY TANCREZ

In de Oostkustpolders worden tweewekelijkse **ganzentellingen** uitgevoerd en verspreidingsgegevens verzameld als bijdrage tot het lange termijn onderzoek naar aantalsevoluties en habitatgebruik van voornamelijk Kolgans en Kleine Rietgans. Van beide soorten verblijven resp. 5% en 95% van de betreffende Noord-West-Europese populaties in een zeer beperkt overwinteringsareaal tussen Oostende-Brugge-Knokke.

De winter 2002/2003 gaf als globaal beeld een gelijklopende fenologie en voortgezette aantaltrends uit de voorgaande jaren. De Kleine Rietgans bereikte reeds op 30 november 2002 een wintermaximum met 37.970 ex. De Kolgans piekte op de midmaandelijke telling van 18 januari met een relatief hoog maximum van 32.040 ex. Een bondig overzicht met grafieken van het aantalsverloop verscheen

in Mergus 13 (Nieuwsbrief van de Vogelwerkgroep Noord-West-Vlaanderen).

Een specifiek luik van ons onderzoek betreft de mede-coördinatie van de zeer talrijke doorgestuurde waarnemingen (4790 in 2002/2003) van **individueel gemerkte Kleine Rietgans en Kolgans** (resp. blauwe en zwarte nekringen), naast meldingen van al dan niet hier broedende **Grauwe Ganzen** en toevallige ring-records van andere ganzensoorten (bijvoorbeeld Rietgans, Dwerggans, ...). Uit deze data kunnen zowel migratiepatronen (snelheid, kerngebieden langs de gehele flyway), populatieshifts en vooral het regionale habitatgebruik worden afgeleid.

De verschillende ringcentrales zetten hun werk verder. Wat het **Kleine Rietgans**project (Jesper Madsen, Dk.) betreft zijn de blau-

we ringen met één letter en twee cijfers opgebruikt. Dit voorjaar werd gestart met een **nieuwe serie blauwe ringen** met één letter en dwars erop een combinatie van een cijfer en een letter (vb **A4Z**). Ook het **Kolganzen**project (Helmut Krückenberg, D.) heeft weer nieuwe zwarte ringen aangebracht (vaak hele families). Voor de in Damme broedende **Grauwe Ganzen** met groene nekringen (**X-reeks**) blijven we uiteraard zelf ook de verdere bewegingen opvolgen.

Voor deze ganzenprojecten (uitgezonderd Canadese Gans: zie anny.anselin@instnat.be) verzorgen wij de coördinatie van de ringmeldingen. Waarnemingen kunnen doorgestuurd worden per post of via e-mail (eckhart.kuijken@instnat.be). Om volledig te zijn moet de waarneming voorzien zijn van een locatiecode (voor de Oostkustpolders) of een duidelijke

beschrijving van de plaats. Een **nieuwe versie van de ganzenkaart** van de Oostkustpolders wordt toegestuurd aan alle waarnemers en kan op eenvoudig verzoek aangevraagd worden. Voor een overzicht van de verschillende ringprojecten verwijzen we naar onovertroffen website van Dirk Raes en naar ons overzicht in Vogelnieuws 4 (oktober 2002).

Een nieuwe impuls: project 'FRAGILE'.

Bovenstaand onderzoek krijgt de volgende drie jaar een extra dimensie gezien het nu deel uitmaakt van het Europese project 'FRAGILE', een samenwerkingsverband tussen dertien onderzoeksgroepen uit zes verschillende Europese landen. Het is de bedoeling meer inzicht te verkrijgen omtrent de veranderingen in aantallen broedende Kleine rietgans en ook Brandganzen op Svalbard (Spitsbergen) gedurende

de laatste honderd jaar. Binnen dit project zijn onze lange termijndata een belangrijk element in het geheel; de Vlaamse Oostkustpolders zijn immers de meest zuidelijk gelegen overwinteringsplaats voor de Kleine Rietgans (tot 95 % van de populatie). Bijzondere aandacht gaat naar de invloed van veranderend landgebruik (bv landbouw) en maatregelen van natuurbeheer (vb. NATURA 2000) op de ganzenaantallen, zowel in de winter als tijdens de trekperiodes. Het FRAGILE-project wil daarnaast vooral ook de rol inschatten van de (groeïende) ganzenaantallen op de arctische toendravegetaties van Spitsbergen, en dit mede gezien in het licht van de mogelijke effecten die klimaatsveranderingen op deze kwetsbare ecosystemen kunnen uitoefenen.

Binnen dit project zijn **zeven Kleine Rietganzen** voorzien van een **satellietzender** die het mogelijk maakt

om de 'flyway' nog intenser te volgen (zie website NERI). Wanneer deze vogels onze wintergebieden bereiken zal dit een belangrijke toetsing mogelijk maken van onze huidige inzichten inzake regionale verspreiding en habitatgebruik van de Kleine rietgans.

FOTO: ECKHART KUIJKEN

FOTO: ROLAND FRANÇOIS

Referenties:

Kuijken E., Courtens W., Teunissen W., Vantieghem S., Verscheure C. & Meire P. (2001) Aantalsverloop en verspreidingsdynamiek van overwinterende ganzen in Vlaanderen: gegevensverwerking als afwegingskader in gebiedsgericht natuurbeleid. Eindrapport project Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling VLINA /00/03.

Kuijken, E. en Verscheure, C. 2002. Voortgezet onderzoek naar ganzen met nekringen Vogelnieuws 4 (oktober 2002): 23 – 24

Kuijken, E., Verscheure C. en P. Meire. 2003. Ganzentellingen in de Oostkustpolders, winter 2002/2003. Mergus 13 (Nieuwsbrief van de Vogelwerkgroep Noord-West-Vlaanderen) : 3 – 6.

Eckhart Kuijken, Christine Verscheure en Wouter Courtens (m.m.v. Patrick Meire, U.I.A.)

Vragen, info en waarnemingen : eckhart.kuijken@instnat.be

Websites :

<http://www.instnat.be>

<http://www.cr-birding.be>

<http://www.fragile-eu.net>

<http://www.NERI.dk> (doorklikken op satellite tracking)